

Jev x „věc o sobě“ / „Věc o sobě“ x jev

Kant ostře odlišil jev („Erscheinung“) od toho, „co“ se jeví, tj. tzv. „věci o sobě“. Ale zároveň prohlásil tuto „věc o sobě“ za principiálně nepoznatelnou, neboť poznána už by nutně byla „věcí pro nás“. Mám za to, že toto rozlišení – a zejména onen důsledek – je nepřijatelný, protože tu je zapomenuto na to, že v „jevu“ se něco jeví, a toto „něco“ musí být odlišeno od jevení samého, tj. od jevu jakožto výsledku vyjevování, tedy od „jevu“ jakožto procesu, dění, události, výkonu apod. (to musí být ještě dále rozlišeno). Protože však také to, co je „o sobě“, se děje (nebo aspoň může dít, ale jak víme, obvykle se děje, tj. proměňuje), nemůže se ani samo „ukazovat“ celé najednou, a to bez ohledu na to, zda se ukazuje samo „o sobě“ nebo pro někoho (např. pro nás). Už z toho je zřejmé, že je na výsost nezbytné rozlišit, jak se něco (nějaká věc nebo nějaká bytost) v té či oné chvíli svého proměňování ukazuje komukoli a čemukoli (neboť věci nejsou izolovány, nejsou od sebe „useknuty sekyrou“), od toho, jak se to někomu nebo něčemu konkrétnímu „jeví“. Z toho je tedy zřejmé, že každá skutečnost se ukazuje jiným skutečností, že tedy žádná skutečnost nemůže být ani míněna jako „o sobě“, protože je vždy ve vztazích k jiným skutečnostem (které pochopitelně rovněž nejsou jen „o sobě“). A tak tu máme jede prostý, ale nutný závěr: to, čemu Kant říká „věc o sobě“, je abstrakce, tj. výmysl, myšlenková konstrukce, a vůbec to není žádná opravdová „skutečnost“. To, že nějaká skutečnost je nebo není „pro nás“, na ni nemusí mít vůbec žádný vliv, dokud na ni nezačneme nějak činně působit, dokud s ní nezačneme něco podnikat, třeba ji jen nějak brát na vědomí, udělat si o ní nějakou představu atd. – a tedy ani si ji v myšlenkách nekonstruovat jako „skutečnost o sobě“ (to totiž je možné jen tak, že už jsme z ní udělali „věc o sobě“ *pro nás*).

(Písek, 170127-1.)